

Bruxelles, 28. studenoga 2025.
(OR. en)

16145/25

UEM 609	RECH 529
ECOFIN 1647	ENER 638
SOC 822	JAI 1818
EMPL 539	GENDER 207
COMPET 1266	ANTIDISCRIM 123
ENV 1306	JEUN 247
EDUC 482	SAN 791
ECB	EIB

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	25. studenoga 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.:	COM(2025) 957 final
Predmet:	Preporuka za PREPORUKU VIJEĆA o ekonomskoj politici europodručja

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 957 final.

Priloženo: COM(2025) 957 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 25.11.2025.
COM(2025) 957 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

{SWD(2025) 957 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 136. u vezi s člankom 121. stavkom 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97¹, a posebno njezin članak 3. stavak 3. točku (a),

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenog 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža², a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

1. Preporuka Vijeća o ekonomskoj politici europodručja sastavni je dio godišnjeg ciklusa makroekonomske koordinacije. U njoj se državama članicama europodručja daju smjernice prilagođene konkretnim izazovima s kojima se suočava ekonomska i monetarna unija.
2. Preporuka služi kao pomoćno sredstvo u utvrđivanju programa politike Euroskupine i promicanju rasprava o politikama u vezi s pitanjima od zajedničkog interesa, čime doprinosi postizanju usklađenosti i konvergencije politika Unije i nacionalnih politika. Ona osigurava zajedničko razumijevanje glavnih prioriteta politike, što doprinosi djelotvornijoj koordinaciji politika, jača otpornost i povećava sposobnost europodručja da odgovori na vanjske šokove i da pritom iskoristi mogućnosti za održiv i uključiv rast, zaštiti stabilnost i pomogne u prelasku na dekarbonizirano i digitalno gospodarstvo.
3. Europodručje se trenutačno suočava s nesigurnijim globalnim okruženjem nego u bilo kojem trenutku u proteklom desetljeću. Zbog geopolitičkih napetosti, posebno aktualnog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine, koji utječe na istočne pogranične regije EU-a, i nastajanja fragmentiranijeg, multipolarnog svjetskog poretka, mijenjaju se trgovinski i financijski obrasci. Jednostrani pristupi glavnih partnera, posebno u

¹ SL L 1263, 30.4.2024., str. 1.

² SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

području trgovine, destabilizirali su tržišta i doveli u pitanje pouzdanost dugogodišnjih međunarodnih okvira. S jedne strane, ta kretanja predstavljaju vanjske šokove koji narušavaju globalne lance opskrbe i uzrokuju nestabilnost u trgovini, financijskim tokovima i na energetske tržištima. S druge strane, ona naglašavaju važnost gospodarske sigurnosti i strateške autonomije kao sastavnica gospodarske otpornosti te potrebu za hitnim ulaganjima u ključne kapacitete i kružnost. Strateška inicijativa Europske komisije Kompas konkurentnosti³ pruža vrijedan okvir za procjenu izazova i mogućnosti u tom kontekstu. U njoj su utvrđena tri prioriteta područja – smanjenje inovacijskog jaza, dekarbonizacija gospodarstva i smanjenje strateških ovisnosti – na koja Unija i europodručje moraju usmjeriti svoj rad kako bi se osigurao prosperitet u tim nestabilnim okolnostima. Da bi se iskoristile nove mogućnosti, od ključne su važnosti politike usmjerene na budućnost, bolja koordinacija među državama članicama i jača usmjerenost na inovacije. Unija i europodručje mogu uklanjanjem strukturnih slabosti i produbljivanjem jedinstvenog tržišta, uz istodobno jačanje sigurnosti i autonomije, vanjske pritiske iskoristiti za stvaranje dugoročne otpornosti i globalnog utjecaja.

4. Gospodarstvo europodručja i dalje pokazuje svoju otpornost. Gospodarski je rast u prvih devet mjeseci ove godine premašio očekivanja. Ti rezultati koji premašuju očekivanja u početku su se temeljili na naglom povećanju izvoza prije predviđenog povećanja carina, međutim uspješnija od očekivanja bila su i ulaganja u opremu i nematerijalnu imovinu. Kao jedno od najotvorenijih velikih gospodarstava na svijetu, europodručje će osjetiti pritisak sve većih globalnih trgovinskih ograničenja i napetosti. Zbog toga je domaća potražnja glavni pokretač rasta, a očekuje se da će tako i ostati, utemeljena na snažnom tržištu rada, poboljšanju realnih prihoda i općenito povoljnim uvjetima financiranja. Gospodarska će aktivnost u 2026. vjerojatno i dalje biti ograničena sporijom vanjskom potražnjom zbog trgovinskih ograničenja i dugotrajne globalne nesigurnosti. Očekuje se da će se realni BDP u europodručju ukupno povećati za 1,2 % u 2025. i za 1,2 % u 2026. Izgledi za rast i dalje su vrlo neizvjesni, a prevladavaju negativni rizici.
5. Inflacija u europodručju i dalje je umjerena. Od proljeća 2025. inflacija je fluktuirala na razinama koje su uglavnom u skladu sa stabilnošću cijena. Ukupna inflacija (mjerena HIPC-om) u listopadu 2025. iznosila je 2,1 %, a temeljna inflacija (ne uključujući hranu i energiju) i dalje je viša i iznosi 2,4 %. Očekuje se da će pritisak na cijene i dalje biti ograničen zbog nedavne aprecijacije eura, koja jača konkurenciju iz uvoza i ublažava rast plaća. Premda je u europodručju inflacija u zadnje vrijeme bila blizu definicije ESB-a za stabilnost cijena, u nekim je državama članicama i dalje visoka. U tom je kontekstu Europska središnja banka (ESB) zaustavila ciklus ublažavanja monetarne politike koji je započela u lipnju 2024. Od lipnja 2024. do 2025. kamatna stopa na novčani depozit smanjena je za ukupno 200 baznih bodova, odnosno na 2 %. Zbog toga su službene kamatne stope u europodručju trenutačno blizu većine procjena prirodne kamatne stope. Komisija predviđa da će u 2025. ukupna inflacija iznositi 2,1 %, a u 2026. 1,9 %. Rizici za izgleda za inflaciju uglavnom su uravnoteženi te većina mjerenja dugoročnijih inflacijskih očekivanja i dalje iznosi oko 2 %, što je u skladu sa stabilizacijom inflacije oko ciljne vrijednosti. To pokazuje da je politika ESB-a bila vjerodostojna i da je učvrstila očekivanja i usmjerila inflaciju natrag prema stabilnosti cijena.

³ COM(2025) 30 final.

6. Proteklih godina došlo je do značajnih poboljšanja fiskalne pozicije europodručja kao cjeline: od 2020. do 2024. prosječni deficit smanjio se sa 7,0 % BDP-a na 3,1 % BDP-a, a udio duga u BDP-u smanjio se za 10,1 postotni bod i u 2024. iznosi 88,1 % BDP-a. Fiskalni izgledi upućuju na neznatno pogoršanje u budućnosti, odnosno očekuje se da će se deficit povećati na 3,2 % BDP-a u 2025. i 3,3 % BDP-a u 2026. zbog sve veće potrošnje za obranu te kontinuiranog rasta rashoda za kamate i određenog manjka prihoda. Predviđa se povećanje udjela duga na 88,8 % BDP-a u 2025. i 89,8 % BDP-a u 2026., što je odraz manje povoljne razlike između kamatnih stopa i stopa rasta, te trajnih primarnih deficita. Predviđa se da će smjer fiskalne politike tijekom razdoblja obuhvaćenog prognozom u EU-u i europodručju ostati uglavnom neutralan, uz znatne razlike među državama članicama. Na smjer fiskalne politike utječu fiskalna kretanja koja je preporučilo Vijeće u skladu s Unijinim okvirom gospodarskog upravljanja, fleksibilnost dopuštena nacionalnom klauzulom o odstupanju radi lakšeg prelaska na veću potrošnju za obranu te učinak Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.
7. Zbog promjena europskog sigurnosnog okruženja potaknut je prelazak na znatno veću potrošnju za obranu u cijeloj Uniji. Članice NATO-a obvezale su se na novi cilj od 5 % BDP-a za rashode povezane s obranom i sigurnošću. Vijeće je ta nastojanja podržalo aktivacijom nacionalnih klauzula o odstupanju u okviru fiskalnog okvira EU-a za 12 država članica europodručja. Komisija i Visoki predstavnik objavili su Bijelu knjigu o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.⁴, zajedno s planom ReArm Europe, kojim se državama članicama osiguravaju financijska sredstva za jačanje obrambenih sposobnosti i infrastrukture, što uključuje Instrument za sigurnosne mjere za Europu (SAFE)⁵, u okviru kojeg će se iz proračuna EU-a državama članicama osigurati zajmovi za potporu ulaganjima u obranu u iznosu do 150 milijardi EUR. Taj novi instrument naišao je na veliku potražnju država članica, koje su izrazile interes za sudjelovanje i zatražile potporu koja nadilazi raspoloživi proračun. Rashodi za obranu i dalje su neujednačeni među zemljama i ponekad su u velikoj mjeri koncentrirani na troškove osoblja. Na strani potražnje, ovisnost o sustavima koje isporučuje SAD i dugi razvojni ciklusi ograničavaju učinkovitost i mogućnost brzog povećanja proizvodnje. U pogledu jačanja europske proizvodnje, kako bi se povećala suradnja među državama članicama i udio vojne robe s europskim dizajnom i proizvodnjom, bit će potrebno ukloniti postojeća ograničenja i dodatno integrirati obrambeno tržište. To može stvoriti kratkoročni do srednjoročni makroekonomski poticaj, pod uvjetom da se u nabavi iskorištavaju europski industrijski kapaciteti, a velik potencijal za inovacije otvara mogućnost za dugoročno prelijevanje produktivnosti.
8. Fiskalna pozicija u europodručju i dalje je pod pritiskom. Državni deficiti i razine duga u nekoliko država članica i dalje su iznad udjela zabilježenih prije pandemije i ne predviđa da će se u nekoliko sljedećih godina smanjiti. Poštovanje fiskalnih kretanja koje je Vijeće preporučilo da bi se očuvala održivost duga morat će se kombinirati s ostavljanjem prostora za pritiske na potrošnju koji proizlaze iz potrebe za poboljšanjem obrambenih sposobnosti, jačanjem konkurentnosti i povećanjem ulaganja u strateške prioritete, među ostalim u ključne kapacitete i infrastrukturu, kao i za proračunske troškove koji se odnose na sve češće nepogode povezane s klimatskim promjenama i uništavanjem okoliša, za koje su gubici tek u manjoj mjeri privatno

⁴ Bijela knjiga o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.

⁵ COM(2025) 122 final.

osigurani. Zbog tih znatnih i konkurentskih potreba za potrošnjom postupno će se trebati ponovno utvrditi prioritete u okviru javnih rashoda, poduzeti mjere za ograničavanje rasta troškova uzrokovanih starenjem stanovništva, poboljšati kvaliteta programa potrošnje i istražiti mogućnosti za mobilizaciju dodatnih prihoda. Da bi se osigurala pravednost i učinkovitost poreznih sustava i dalje je važno smanjiti porezne jazove većom poreznom disciplinom, među ostalim digitalizacijom, sprečavanjem izbjegavanja i utaje poreza i suzbijanjem agresivnog poreznog planiranja. Proširenjem porezne osnovice i prelaskom na poreze koji manje štete rastu, uz istodobno povećanje poticaja za rad i usklađivanje poreznih strategija sa širim ciljevima politike, poduprle bi se dobre javne financije i održivi rast. Potrošnja bi mogla postati mnogo učinkovitija i usmjerenija na prioritete politika primjenom temeljitih revizija potrošnje, analiza troškova i koristi te metoda za izradu proračuna na temelju uspješnosti. Dodatni fiskalni prostor mogao bi se osigurati većim korištenjem privatnog osiguranja za gubitke povezane s klimom. U pravilima o preispitivanju kohezijske politike EU-a u sredini programskog razdoblja kao strateški prioritete EU-a u 2025. su istaknuta brojna područja (obrana i sigurnost, konkurentnost i dekarbonizacija, energetska tranzicija, priuštivo stanovanje, mjere povezane s vodom i izazovi s kojima se suočavaju istočne pogranične regije). Reprogramiranje operativnih programa i iskorištavanje raspoloživih sredstava omogućili bi dodatna ulaganja u tim područjima. Naposljetku, poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja dobrim srednjoročnim i dugoročnim planiranjem, djelotvornom koordinacijom među područjima politika i razinama vlasti, strogom procjenom projekata i sinergijom s privatnim financiranjem doprinijelo bi većoj produktivnosti i fiskalnoj održivosti.

9. Tržište rada u europodručju i dalje je snažno unatoč manjku radne snage, u vezi s kojim su zabilježena poboljšanja, ali koji je i dalje znatan. Nezaposlenost je na povijesno niskim razinama i sredinom 2025. iznosila je 5,9 %. Rast zaposlenosti se usporio, a i dalje ga podupiru sve veće sudjelovanje na tržištu rada i imigracija. U nekoliko država članica neto migracija je najveći pokretač rasta zaposlenosti od 2021. Upravljanje zakonitom migracijom doprinijelo je smanjenju nedostatka radne snage u određenim sektorima i ublažavanju demografskih prepreka. Istodobno i dalje postoje znatne razlike među skupinama stanovništva. Izgledi za 2026. upućuju na nastavak trenda umjerenog rasta zaposlenosti i niske nezaposlenosti, ali uz trajne razlike među državama članicama i regijama. Veća trgovinska ograničenja i dugotrajna neizvjesnost mogli bi negativno utjecati na rast, a time i na zaposlenost zbog viših izvoznih carina i povećane globalne neizvjesnosti. Rast nominalnih plaća se, nakon razdoblja brzog rasta, usporava. Godišnji rast naknada po zaposleniku u europodručju je u prvoj polovini 2025. iznosio 3,9 %, to jest smanjio se u odnosu na prosjek od 4,5 % u 2024. S obzirom na pad inflacije realne plaće povećale su se u prvoj polovini 2025. za 1,7 %, a do sredine 2025. kupovna moć plaća u europodručju kao cjelini vratila se na razine iz 2019. Očekuje se da će se dogovoreni rast plaća u budućnosti i dalje postupno usporavati.
10. Nedostatak radne snage i vještina u kombinaciji s demografskim pritiscima i dalje predstavljaju velik izazov za mnoge europske sektore i gospodarstvo u cjelini. Na dinamiku tržišta rada utječe i aktualni prelazak na digitalno (u skladu s programom

politike za digitalno desetljeće⁶) i dekarbonizirano gospodarstvo, koje otvara nove mogućnosti, ali neka radna mjesta i vještine čini zastarjelima. Kako bi se radnici osposobili za tu promjenu, potrebno je kontinuirano raditi na usavršavanju i prekvalifikaciji, uz bolju usklađenost politika tržišta rada, obrazovanja i osposobljavanja s vještinama za kojima postoji potražnja. Osim toga, boljim stjecanjem osnovnih vještina od rane dobi pomaže se u postavljanju temelja za razvoj vještina. Rješavanje problema velikih regionalnih razlika u raspoloživim vještinama i ljudskom kapitalu koristit će radnicima i ojačati jedinstveno tržište. Veća usmjerenost na obrazovanje i osposobljavanje u području STEM-a (prirodne znanosti, tehnologija, inženjerstvo i matematika), odnosno područja u kojima postoji manjak, bitna je i za održavanje konkurentnosti, pripravnosti i tehnološkog vodstva. Jačanje poticaja za rad premještanjem poreznog opterećenja s rada, među ostalim ciljanim reformama sustava poreza i naknada, te poboljšanje radnih uvjeta u određenim sektorima doprinijelo bi sudjelovanju na tržištu rada i zapošljavanju. Olakšavanjem integracije nedovoljno zastupljenih skupina (žene, mlađi i stariji radnici, Romi i osobe s invaliditetom), koja ovisi o kontekstu u pojedinoj zemlji, dodatno bi se povećala ponuda radne snage i uključivost. Sudjelovanje i napredovanje mladih osoba u radnoj snazi ključni su za održivo blagostanje Unije. Istodobno su za socijalnu koheziju ključni smanjenje siromaštva i potpora ranjivim kućanstvima kroz primjerene i održive sustave socijalne zaštite i uključenosti, uključujući bolji pristup uslugama skrbi te priuštivo i dostupno stanovanje. Otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i prelasci te osiguravanje djelotvornog sudjelovanja socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačanje socijalnog dijaloga i dalje su ključni za održavanje konkurentnosti europodručja i otpornosti na strukturne promjene. Tim će nastojanjima doprinijeti inicijative u okviru Unije vještina⁷, to jest Plana za kvalitetna radna mjesta.⁸

11. Uklanjanje strukturnih slabosti ključno je za poticanje snažnijeg i održivijeg gospodarskog rasta u Uniji i europodručju. Potencijal rasta EU-a koči to što je povećanje produktivnosti uglavnom ograničeno na srednjetehnološku proizvodnju i usluge koje pruža niskokvalificirana radna snaga, dok je u SAD-u došlo do značajnijeg razvoja u inovativnim sektorima s visokokvalificiranom radnom snagom kao što su informatičke usluge. Da bi se pojačao europski kapacitet za inovacije i globalno natjecanje, potrebno je mobilizirati resurse dostupne u svim regijama EU-a, a snažnu istraživačku bazu EU-a treba usmjeriti prema utrživim tehnologijama i proizvodima. Za to su potrebna veća ulaganja u istraživanje, razvoj i znanje, snažnije veze između istraživanja i industrije, dublji inovacijski ekosustavi i osiguravanje rasta dobro razvijene industrije kružnog gospodarstva. U tom je kontekstu jedinstveni patentni sustav ključan instrument za jačanje inovacija. Paralelno se u okviru programa InvestEU⁹ mobiliziraju velike količine javnih i privatnih ulaganja, među ostalim u razvoj i uvođenje inovacija, a Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP)¹⁰ važno je sredstvo za usmjeravanje resursa prema strateškim tehnologijama. Ekosustav poduzetničkog kapitala EU-a je, unatoč nedavnim poboljšanjima, i dalje fragmentiran i

⁶ Program politike za digitalno desetljeće pruža zajednički pravno obvezujući okvir upravljanja za usmjeravanje digitalne transformacije EU-a do 2030. U njemu su utvrđeni zajednički ciljevi EU-a koji su prepoznati kao ključni čimbenici za konkurentnost, otpornost i tehnološku suverenost Europe.

⁷ COM(2025) 90 final.

⁸ COM(2025) 959 final.

⁹ SL L 107, 26.3.2021., str. 30.

¹⁰ SL L, 2024/795, 29.2.2024.

nedovoljno kapitaliziran, posebno kad je riječ o ulaganjima u *scale-up* poduzeća. Za povećanje inovacija i potporu istraživanju i razvoju na europskoj razini važno je i širenje privatnog dugoročnog rizičnog kapitala, što će se postići radom na realizaciji unije štednje i ulaganja te kontinuiranom potporom u okviru javnih politika. Rast i konkurentnost Europe otežavaju i strukturno viši troškovi energije. Akcijskim planom za priuštivu energiju žele se smanjiti cijene energije i dodatno smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima. Preduvjet za to su dovršetak energetske unije, elektrifikacija, energetska učinkovitost, ubrzano uvođenje energije iz obnovljivih izvora i čiste energije, poboljšani kapacitet mreže, uključujući prekogranične interkonekcijske vodove i učinkovitu upotrebu postojećih, pametna mrežna infrastruktura i veća fleksibilnost energetske sustava.

12. Dobro funkcioniranje tržišta robe, rada i financijskih tržišta ključno je za ulaganja, otpornost i produktivnost. Da bi se mobilizirali resursi za sektore s velikim potencijalom za rast produktivnosti, potrebno je ukloniti prepreke preraspodjeli kapitala i radne snage, među ostalim kako bi se pomoglo *start-up* i *scale-up* poduzećima. Jedinstveno tržište je, unatoč njegovu velikom doprinosu dobrobiti i konvergenciji Europe, i dalje nepotpuno, posebno u području usluga, digitalizacije i energetike, i to zbog unutarnjih prepreka, regulatornih razlika, složenih postupaka i nedostataka u prenošenju. Komisija je u svibnju 2025. pokrenula novu strategiju jedinstvenog tržišta¹¹, koja će se pojačati predstojećim planom za jedinstveno tržište do 2028., sve u cilju smanjivanja postojećih prepreka, sprečavanja novih i usklađivanja jedinstvenog tržišta sa strateškim ciljevima Europe. Osim jedinstvenog tržišta, povećanju produktivnosti u svim državama članicama moglo bi doprinijeti i promicanje poticajnih poslovnih okruženja s naglaskom na pojednostavnjenju, smanjenju administrativnog opterećenja i jačanju upravljanja politikama produktivnosti u okviru snažnijih nacionalnih odbora za produktivnost. Osim toga, u kontekstu geoekonomske fragmentacije, poticanje čvrstih trgovinskih i financijskih odnosa s partnerima sličnih stavova također bi moglo doprinijeti održivom rastu i ulaganjima. U jačanju konkurentnosti država članica pomažu i strukturne reforme, među ostalim kad se podupiru sredstvima Unije, primjerice u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a, jer doprinose uklanjanju prepreka ulaganjima, poboljšanju poslovnog okruženja i povećanju gospodarske stabilnosti.
13. EU stvara velike uštede kako bi financirao ulaganja i svoje strateške prioritete. Europodručje je neto dobavljač kapitala za ostatak svijeta, što je posljedica trajnog znatnog suficita njegova tekućeg računa, dok su domaće potrebe za ulaganjima, među ostalim za istraživanje i razvoj, čistu energiju, prilagodbu klimatskim promjenama i digitalnu infrastrukturu, obranu i svemir, i dalje velike. Unijom štednje i ulaganja¹² nastoji se poboljšati priljev domaće štednje u domaća ulaganja u skladu s ciljevima produbljenog jedinstvenog tržišta koje dobro funkcionira. Osim toga, građanima se želi pružiti više mogućnosti za izgradnju bogatstva ulaganjem u tržišta kapitala, čime bi se mobilizirala štednja. To podrazumijeva jačanje sudjelovanja malih ulagatelja i financijske pismenosti, mobilizaciju velike količine imovine institucijskih ulagatelja u Europi i proširenje mogućnosti financiranja izvan bankarskog sektora za sva poduzeća, među ostalim kako bi se podržala *start-up* i *scale-up* poduzeća. Poziva se i na rješavanje problema fragmentacije tržišta kapitala i omogućivanje prekogranične

¹¹ COM(2025) 500 final.

¹² COM(2025) 124 final.

ekonomije razmjera učinkovitijim i usklađenijim nadzorom unutar jedinstvenog tržišta. Taj se plan temelji na pretpostavci stalnog napretka unije tržišta kapitala i bankovne unije. Produblivanjem tržišta kapitala mali i institucijski ulagatelji, uključujući strukovne i osobne mirovinske programe, mogli bi dobiti pristup raznolikijim mogućnostima ulaganja kako bi se izgradilo bogatstvo građana i usmjerila sredstva u europska poduzeća i infrastrukturu. Istodobno bi se dovršetkom bankovne unije osiguralo integriranije, stabilnije i učinkovitije financijsko posredovanje u državama članicama, čime bi se smanjila fragmentacija i pojačala otpornost financijskog sustava. Te bi reforme europodručju i Uniji kao cjelini omogućile da svoju veliku štednju ulažu na domaćem tržištu, čime bi se ta štednja pretvorila u pokretač konkurentnosti, inovacija i sigurnosti.

14. Euro ima važnu ulogu kao regionalna valuta i susjedna ga gospodarstva u velikoj mjeri upotrebljavaju za izdavanje računa i kao rezervnu valutu, stoga služi kao makroekonomsko uporište za stabilnost šire europske regije. U velikoj ga mjeri upotrebljavaju i europski izvoznici i uvoznici za svoje transakcije s ostatkom svijeta. Međunarodni monetarni i financijski sustav prolazi kroz temeljite promjene obilježene geopolitičkim šokovima, sve većom multipolarnošću i brzim tehnološkim inovacijama. Instrumentalizacija gospodarskih i financijskih međuovisnosti i prijetnje tom instrumentalizacijom istaknule su slabosti u financijskoj strateškoj autonomiji Unije i europodručja. Šira međunarodna upotreba eura doprinijela bi strateškoj autonomiji EU-a, smanjenju troškova financiranja i smanjenju izloženosti poduzeća tečajnom riziku, ali bi donijela i nove odgovornosti za održavanje makrofinancijske stabilnosti. U tom bi kontekstu razvoj digitalnog eura, uz rad za poboljšanje interoperabilnosti domaćih i regionalnih rješenja za privatna plaćanja, pridonio jačanju monetarne suverenosti Europe, čime bi se smanjila ovisnost o neeuropskim financijskim infrastrukturama i povećala otpornost europskog financijskog i platnog sustava.
15. Financijski sektor i dalje je otporan. Rezultati testiranja otpornosti na stres na razini EU-a za 2025. koje je provelo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo potvrdili su da su europske banke i dalje stabilne, čak i u hipotetskom slučaju ozbiljnog gospodarskog pada. Međutim, rizici za financijsku stabilnost su povišeni, a slabosti su i dalje prisutne. U prvoj polovini 2025. bankovni sektor u europodručju nastavio je ostvarivati dobre rezultate, čemu su doprinijele stabilna kapitalna i likvidnosna pozicija i održiva profitabilnost, i to unatoč pogoršanju globalnih i domaćih uvjeta i smanjivanju kamatnih stopa. Vrednovanja banaka znatno su porasla od sredine 2024., a kvaliteta imovine zasad je zadržana, uz općenito stabilne udjele neprihodonosnih kredita. Istodobno je međunarodno okruženje postalo nestabilnije. Globalna politička neizvjesnost i nestabilni globalni financijski uvjeti povećavaju rizik od korekcije cijena imovine i novih pritisaka na likvidnost i tržišta državnog duga. Banke i nebankarski financijski posrednici znatno su izloženi sektorima koji se oslanjaju na trgovinu, kao što su proizvodnja čelika i automobila. Neusklađenost likvidnosti i visoka razina financijske poluge u ključnim sektorima za nebankarske financijske posrednike bitni su izvori slabosti. Zbog sve veće međusobne povezanosti banaka i nebankarskih financijskih posrednika i jakih veza s drugim nebankarskim financijskim posrednicima i tržištima izvan EU-a povećava se kompleksnost, kao i izloženosti koje trenutačno nisu dovoljno vidljive i nadzirane. Rizici u sektoru poslovnih nekretnina i dalje su prisutni i potrebno ih je pomno pratiti. Treba obratiti pozornost i na kretanja na tržištu stambenih nekretnina s obzirom na njihovu povezanost s bankovnim kreditiranjem i privatnom zaduženošću, kao i s ulaganjima i gospodarskom aktivnošću općenito. Zbog povećanih geopolitičkih napetosti kibernetički rizici nastavljaju

dobivati na važnosti kao ključne operativne slabosti, među ostalim i za banke. Prisutni su i rizici za financijski sektor koji proizlaze iz izloženosti povezanih s klimom i okolišem. U tom će kontekstu za očuvanje financijske stabilnosti biti potreban stalan oprez, nadzor usmjeren na budućnost i pojačana otpornost u svim segmentima financijskog sustava, među ostalim na temelju odgovarajuće zaštite.

PREPORUČUJE da u 2026. i 2027. države članice europodručja u okviru Euroskupine pojedinačno i zajednički poduzmu sljedeće:

1. Kako bi se zaštitila fiskalna održivost, poštuju preporučena kretanja neto rashoda, uključujući, ako je primjenjivo, privremenu fleksibilnost odobrenu nacionalnom klauzulom o odstupanju za potrošnju za obranu. Time bi se trebala postići primjereno diferencirana fiskalna politika i općenito neutralan smjer fiskalne politike u 2026.
2. Poštujući preporučena kretanja neto rashoda, provedu srednjoročne fiskalne strategije u okviru kojih se ostavlja prostor za potrebnu potrošnju na obrambene sposobnosti, jačanje konkurentnosti i povećanje ulaganja u strateške prioritete. Ponovno odrede prioritete nacionalnih proračuna i poduzmu mjere za poboljšanje djelotvornosti, učinkovitosti, kvalitete i sastava javnih prihoda i rashoda, među ostalim promicanjem privatnog osiguranja od gubitaka nastalih zbog događaja povezanih s klimom.
3. Uklone uska grla u obrambenoj industriji kako bi osigurale da se, u skladu s Planom za obrambenu pripravnost do 2030., dodatna javna potrošnja pretvara u pravodobne i djelotvorne obrambene sposobnosti. Promiču tržište obrambene opreme na razini EU-a; potiču zajedničku nabavu koja doprinosi poboljšanju učinkovitosti, interoperabilnosti i smanjenju fragmentacije.
4. Dovrše provedbu planova za oporavak i otpornost do 31. kolovoza 2026. i podupiru financiranje ulaganja u narednim godinama koordinacijom financiranja nacionalnim sredstvima i sredstvima EU-a. Osiguraju apsorpciju dostupnih sredstava EU-a i iskoriste mogućnosti uvedene preispitivanjem kohezijske politike u sredini programskog razdoblja.
5. Promiču usavršavanje i prekvalifikaciju radne snage u cilju povećanja produktivnosti i inovacijskog kapaciteta i potpore strateškim sektorima. Jačaju politike obrazovanja i osposobljavanja kako bi se poboljšali obrazovni ishodi, uz poseban fokus na osnovnim i digitalnim vještinama, i osiguraju bolju usklađenost potražnje i ponude profila vještina. Rješavaju problem neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina i velikih regionalnih razlika u raspoloživim vještinama i ljudskom kapitalu. Promiču kvalitetu radnih mjesta i dodatno povećaju sudjelovanje na tržištu rada, među ostalim za skupine koje su na tržištu rada nedovoljno zastupljene. Poduzmu mjere za olakšavanje prekogranične mobilnosti na jedinstvenom tržištu i upravljanja zakonitom migracijom državljana trećih zemalja u deficitarnim zanimanjima. Jačaju poticaje za rad premještanjem poreznog opterećenja s rada, među ostalim ciljanim reformama sustava poreza i naknada. Poduzmu mjere u borbi protiv siromaštva i smanje siromaštvo zaštitom i jačanjem primjerenih i održivih sustava socijalne zaštite i uključivosti te pristupa priuštivom, održivom i kvalitetnom stanovanju. Osiguraju djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačaju socijalni dijalog. Osiguraju djelotvorno sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju politika i jačaju socijalni dijalog.

6. U skladu s nacionalnim praksama i poštujući ulogu socijalnih partnera i socijalnog dijaloga¹³ ojačaju uvjete kojima se podupire održivi rast plaća, posebno za osobe s niskim i srednjim dohotkom, uzimajući u obzir kretanje produktivnosti, rizike od inflacije i razlike u konkurentnosti unutar europodručja.
7. Daju prednost javnim ulaganjima i potiču privatna ulaganja kojima se podupiru istraživanje i inovacije, dekarbonizacija industrije, čista energija i digitalna tranzicija, gospodarska sigurnost te smanjenje strateških ovisnosti u raznim dijelovima lanaca vrijednosti. Promiču dodjelu sredstava sektorima i tehnologijama s velikim potencijalom za rast i jačaju inovacijske ekosustave, među ostalim jačanjem veza među različitim akterima kao što su poduzeća, sveučilišta ili istraživačke institucije i razvojem uloge poduzetničkog kapitala u financiranju *start-up* i *scale-up* poduzeća te ubrzavanjem uvođenja digitalnih i čistih tehnologija.
8. Uklone unutarnje prepreke i regulatorne razlike na nacionalnoj razini te preostale nedostatke u prenošenju i sukladnosti kako bi se produbilo jedinstveno tržište i povećala učinkovitost i sposobnost poduzeća za rast.
9. Potiču regulatorno pojednostavnjenje utvrđivanjem i smanjenjem nepotrebnog opterećenja i donošenjem transparentnih i ciljanih propisa, među ostalim učinkovitom upotrebom javnih savjetovanja i savjetovanja s dionicima u postupku izrade zakonodavstva i *ex post* evaluacija zakonodavstva.
10. Razviju europsku uniju štednje i ulaganja, u skladu s Komunikacijom Komisije iz ožujka 2025.¹⁴, promicanjem tržišta kapitala i bankovnog sektora koji su konkurentni i učinkoviti kako bi se europska štednja mobilizirala za dugoročna ulaganja, posebno u sektore europskog gospodarstva koji imaju velik potencijal za rast ili su od strateške važnosti. Riješe problem fragmentacije tržišta kapitala i smanje prepreke prekograničnom pružanju i korištenju financijskih usluga i razlike u nacionalnim nadzornim praksama postizanjem brzog napretka u vezi s predstojećim zakonodavnim paketom o integraciji i nadzoru tržišta kapitala.
11. Poduzmu korake za provedbu preporuka Komisije iz 2025. o povećanju dostupnosti štedno-investicijskih računa s pojednostavnjenim i povoljnim poreznim tretmanom¹⁵ (rujan 2025.) i o mirovinskim preglednicima, sustavima za praćenje mirovina i automatskom upisu¹⁶ (studeni 2025.) te preporuka iz Komunikacije o strategiji EU-a za financijsku pismenost iz 2025.¹⁷ (rujan 2025.).
12. Poduzmu sve potrebne korake za uvođenje digitalnog eura, potiču inovacije i tržišno natjecanje na tržištu platnih usluga te osiguraju stalan širok pristup i upotrebljivost novca središnje banke u sve digitaliziranim gospodarstvu.
13. Promiču međunarodnu ulogu eura i angažiraju se u daljnjem jačanju njegova globalnog položaja, među ostalim otklanjanjem slabosti u europskoj financijskoj infrastrukturi.

¹³ Pri pripremi jesenskog paketa 2026. Komisija i Vijeće primili su doprinose Europske konfederacije sindikata i udruga poslodavaca. Vidjeti https://commission.europa.eu/publications/2026-european-semester-autumn-package_en?prefLang=hr.

¹⁴ COM(2025) 124 final.

¹⁵ C(2025) 6800 final.

¹⁶ C(2025) 9300 final.

¹⁷ COM(2025) 681 final.

14. Prate rizike za makrofinancijsku stabilnost, uključujući one koji proizlaze iz kvalitete imovine, dinamike ponovnog vrednovanja i izloženosti povezanih s klimom i okolišem te međusobne povezanosti banaka i nebankovnih subjekata na ključnim financijskim tržištima i putem privatnog financiranja. Prema potrebi poboljšati regulatorni i nadzorni okvir za sektor nebankovnog financijskog posredovanja kako bi se osiguralo djelotvorno prepoznavanje novih slabosti i upravljanje njima.

Sastavljeno u Strasbourgu

*Za Vijeće
Predsjednik*